

De Baiona a Santa Trega... a costa sur

11

O percorrido pola costa sur de Galicia, permite transitar por un tramo litoral único, sen as habituais rías, enseadas e recortes. A estrada que une Baiona e A Guarda é un dos itinerarios paisaxísticos máis fermosos da costa galega: unha longa beiramar rectilínea que descende de norte a sur coa compañía da sorprendente serra da Groba.

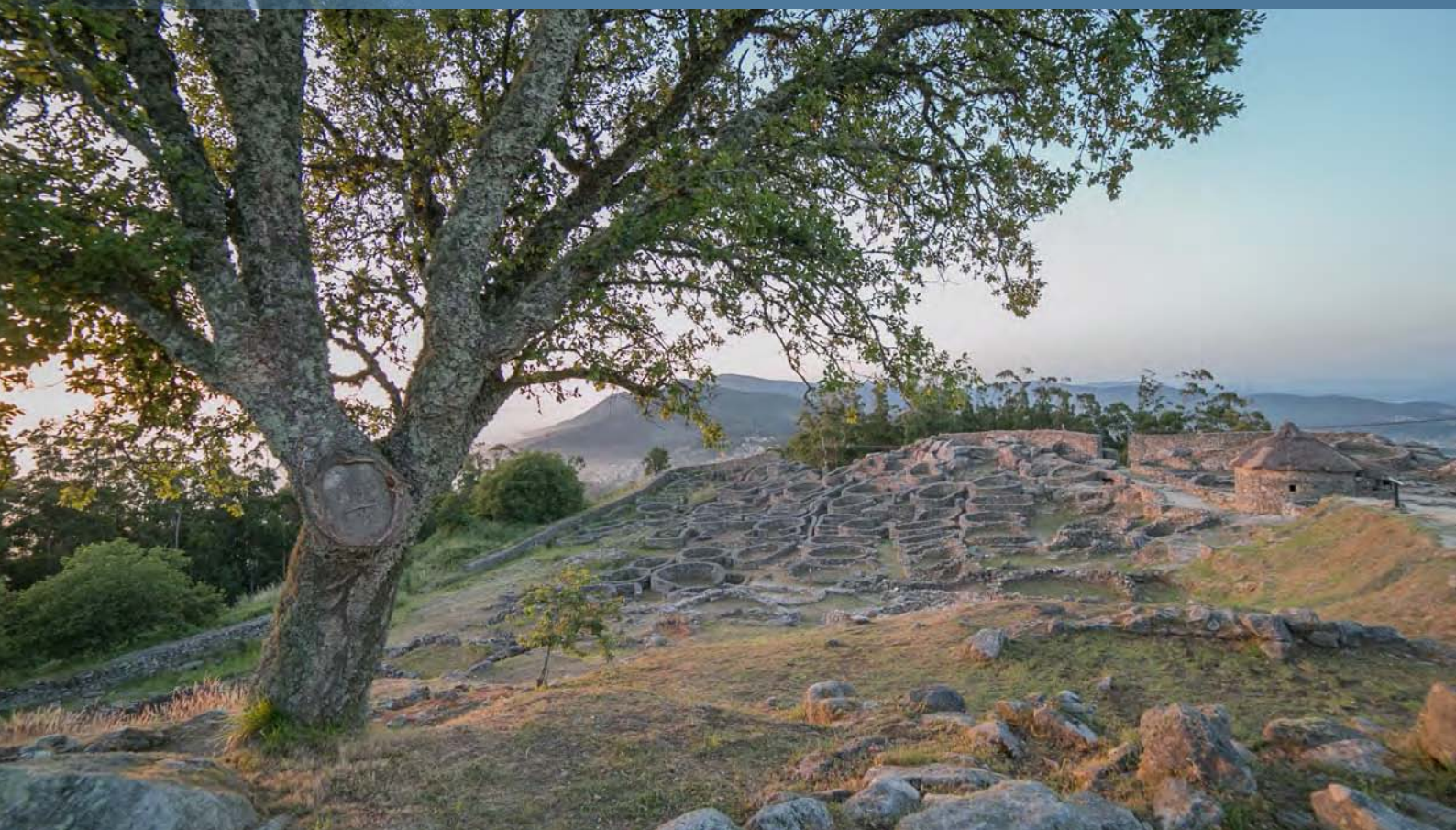

▼ Cabo Silleiro

Baiona é a saída do percorrido. Vila mariñeira e turística, o seu bo clima e a protección na súa pequena enseada permitiu o establecemento da poboación dende antigo. Cunha coidada fronte litoral, o seu casco histórico foi declarado Conxunto Histórico-Artístico no ano 1993. A fortaleza de Monterreal é o referente patrimonial da vila. A súa localización no monte Boi, unha pequena península a carón do porto, define o litoral baionés. A súa posición estratéxica foi relevante dende antigo, sendo recinto amurallado dende o século II a.C. Os Reis Católicos outorgaron Carta de Poboamento ao recinto, comezando un período de esplendor comercial que pouco a pouco foi perdendo importancia até ser deshabitada no século XIX. O conxunto de Monterreal conta con diversos vestixios e edificacións, destacando as portas de acceso á fortificación e as torres (Porta do Sol, Príncipe, Tenaza e Reloxo) e o antigo Pazo de Elduayen do s.XIX foi amplamente modificado nos anos sesenta para albergar o actual Parador de Turismo. Saíndo de Baiona a primeira parada é o cabo Silleiro, punto no que o litoral muda definitivamente a unha disposición norte-sur. Neste punto destaca a densidade de elementos de interese: baterías militares, miradoiros e faros. O faro vello de Silleiro (1866), próximo ao mar e de escasa altitude, foi substituído polo chamado faro novo de Silleiro, torre octogonal a bandas brancas e vermellas que data do 1924. A

contorna do cabo é espectacular: mar aberto, vistas ás Illas Cíes e un continuo rochedo que semella emerxer dende o mar até o curuto dos montes. Dende Silleiro comeza a longa recta da costa sur. Co mar sempre á nosa dereita, a serra da Groba vai xurdindo con forza do noso lado esquerdo até acadar os 654 metros no Alto da Groba. O percorrido é un miradoiro continuo cara o azul infinito do mar e o verde da montaña. Por momentos non se sabe onde remata a terra e comeza ese mar que, nos días de vento chega a mollar a estrada. Entre Mougás e Oia a serra dálle un respiro ao mar, deixando un espazo respecto á costa que é utilizado para o cultivo en pequenas e irregulares parcelas delimitadas con pedras e aproveitadas en pendente mediante algunha terraza. Oia é un recuncho da costa. Núcleo pequeno adaptado á fronte litoral, ten rúas estreitas e un peirao ao pé do seu maxestoso mosteiro. O sol bate de fronte nas últimas horas da tarde e a fachada de Santa María resplandece. A Guarda é o extremo suroeste de Galicia. Vila de cores e mar, as casas do porto manteñen a estrutura mariñeira pero gañaron en altura cos anos. O espírito mantense e consérvase a memoria. Un paseo marítimo e un gran espigón, que queda pequeno cando o Atlántico ruxe. A espuma amorease contra o muro do porto e sae voando. O mar polo aire da Guarda. Santa Trega é un monte mítico. Vi-

O castro de Santa Trega ▲

A **serra da Groba** acompaña o noso percorrido pola costa sur dende cabo Silleiro até os arredores da Guarda. Montañas de base granítica, rochedos e matogueiras nos cumios e amplas extensións de piñeirais nas ladeiras.

A Groba é relevante en aproveitamentos forestais e gandeiros, sendo frecuente toparse con

gando solto pastando polo monte ou transitando polas pistas forestais, tendo lugar numerosos curros durante o verán. Os cu-

*Néboa na Groba,
nordeste afora.*

rrros son recintos no que se reúne aos cabalos ou para o cortado de crinas e o marcado nun ritual an-

cestral coñecido como *Rapa das Bestas*, nunha fermosa corpo a corpo entre o home e o animal. Característica fundamental desta serra é a súa vertente oeste, que cae directamente cara o mar con fortes pendentes, o que orixina unhas extensas cuncas visuais que ofrecen grande amplitude de vistas sobre o mar.

xiando a vila da Guarda dende máis de 340 metros de altitude, érguese súbito e illado no vértice que xeran o océano Atlántico e o río Miño, na súa desembocadura. Punto estratéxico ocupado dende antigo, os diversos vestixios amosan a antiga relevancia do lugar: dende os petróglifos, até a ermida de Santa Trega que lle dá nome pasando polo castro,

un dos máis visitados de Galicia. A Citania de Santa Trega é un gran xacemento arqueolóxico da cultura castrexa, que alcanza o seu maior apoxeo no século I a.C. As numerosas edificacións amosan a magnitude que o poboado alcanzou, pola súa posición estratéxica e relevancia económica, predominando as construcións circulares pero deixándose sentir a influencia romana coa

presenza doutras de planta rectangular e nas murallas defensivas. O castro foi declarado Monumento Histórico-Artístico no ano 1931 e é tamén Ben de Interese Cultural. No alto do monte a paisaxe emocionante con 360 grados de vistas panorámicas: ao norte A Guarda e a serra da Groba, ao leste o Baixo Miño, ao sur Portugal e ao oeste o Atlántico, inmenso.

Non te podes perder...

Mosteiro de Oia

! As milenarias pedras do castro contemplan o xogo de luces e as cores xeradas polo solpor no monte de **Santa Trega**. Miradoiro privilexiado, a presenza do río Miño fundíndose na inmensidade do Atlántico, a cabalo entre dous países, xunto coa grande amplitude de vistas dende o alto do monte converte ao luscofusco (momento final do día no que os elementos se perciben como sombras) nunha fastuosa experiencia.

O mosteiro de Santa María de Oia é un vello cenobio de orixe incerta. Podería ser unha fundación antiga por parte de San Martiño de Dumio, evanxelizador cristián e bispo de Braga que é considerado o *apóstolo dos suevos* no século VI.

Mosteiro bieito, no século XII pasa a mans da orde do Císter. Comunidade asentada en terra afastada e pouco desenvolvida, a actividade do mosteiro foi mudando a paisaxe e a economía da contorna coa introdución de cultivos e especies gandeiras (a vide e os cabalos no Baixo Miño son atribuídos a eles).

Dende o punto de vista arquitectónico a igrexa medieval destaca sobre o resto do conxunto. Nun emprazamento único, perfectamente integrado na paisaxe costeira de Oia, a fachada mira ao mar nun caso singular entre os mosteiros do Císter. Os restos dun vello peirao confirman a vocación marítima e pesqueira dos monxes.

Declarado Monumento Nacional (Ben de Interese Cultural, na actualidade) no ano 1931, agarda unha necesaria intervención que lle restituía toda a súa beleza.

